

Juoksevasta kirjanpidosta tilinpäätökseen

käytännönläheisesti

Teija Kerbs

Juoksevasta kirjanpidosta tilinpäätökseen

käytännönläheisesti

Kauppakamari

© Helsingin Kamari Oy ja tekijä 2023

ISBN 978-952-246-882-6

ISBN 978-952-246-883-3 (Ammattikirjasto)

ISBN 978-952-246-884-0 (e-kirja)

4., uudistettu painos

Ulkoasu ja kansi: Heljä Silvennoinen

Taitto: Mikko Puranen

Paino: Hansaprint 2023

Sisällys

Alkusanat	11
1 Kirjanpidon perusteet	13
1.1 Kirjanpitovelvollisuus	14
1.1.1 Oikeushenkilö	14
1.1.2 Ulkomainen oikeushenkilö	14
1.1.3 Luonnollinen henkilö	15
1.2 Yritysten kokoluokat	15
1.2.1 Mikroyritys	15
1.2.2 Pienyritys	16
1.2.3 Suuryritys	16
1.2.4 Yleisen edun kannalta merkittävä yhteisö	16
1.3 Lait ja asetukset	16
1.4 Liiketapahtumien kirjaaminen	17
1.5 Tosite	18
1.5.1 Tositteelle kirjanpitolaissa asetetut vaatimukset	18
1.5.2 Tositteelle arvonlisäverolaissa asetetut vaatimukset	19
1.5.3 Muista laeista tulevat vaatimukset	20
1.5.4 Laki kuitenkin tarjoamisvelvollisuudesta käteiskaupassa	20
1.6 Tilit ja tililuettelo	21
1.6.1 Tilinavaus	21
1.7 Kustannuspaikka	22
1.8 Projekti	22
1.9 Osakirjanpito	23
1.9.1 Osakirjanpito vai pääkirjanpidon osa?	24
1.9.2 Myyntireskontra	24
1.9.3 Ostoreskontra	24
1.9.4 Palkkakirjanpito	25
1.9.5 Käyttöomaisuuskirjanpito	25
1.9.6 Varastokirjanpito	25
1.10 Debet vai kredit?	26
1.11 Poistokäsitteet	27
1.11.1 Suunnitelman mukaiset poistot (sumupoistot)	27
1.11.2 Kokonaispoistot	28
1.11.3 Poistoeron muutos	29
1.11.4 Hyllypoistot	29
2 Arvonlisäverotus ja kirjanpito	30
2.1 Rekisteröitymisvelvollisuus	31

2.1.1 Arvonlisäveron alarajahuojennus	31
2.2 Ilmoitus- ja maksuvelvollisuus	31
2.3 Arvonlisäveroton toiminta	32
2.4 Arvonlisäveron määrä	32
2.5 Vaatimukset kirjanpidolle	33
2.6 Arvonlisäveron kirjaaminen	33
2.6.1 Suoritettava vero eli myynnin alv	34
2.6.2 Vähennettävä vero eli ostojen alv	34
2.6.3 Tilitettävä vero (alv-velka tai alv-saatava)	34
2.7 Arvonlisäveron vähennysoikeus	35
2.7.1 Osittainen vähennysoikeus	35
2.7.2 Vähennysoikeuden rajoitukset	35
2.8 Oma käyttö	36
2.9 Nollaverokannan alainen myynti	36
2.10 Marginaaliverotus	37
2.10.1 Yleissääntö	37
2.10.2 Kirjanpidossa	37
2.11 Käännetty arvonlisäverotus	37
2.11.1 Rakentamispalvelut ja romukauppa	38
2.11.2 Ostot muista EU-maista ja myynnit muihin EU-maihin	38
2.11.3 Ostot EU:n ulkopuolelta	40
2.12 Ilmoitukset verottajalle	41
2.12.1 Omaveroilmoitus	41
2.12.2 Yhteenvedoilmoitus	42
2.13 Verovelvollisuuden päättyminen	43
3 Tuloverotus ja kirjanpito	44
3.1 Tulolähteet	44
3.1.1 Tulolähteiden erillisuus	44
3.1.2 Elinkeinotoiminnan tulolähde	45
3.1.3 Maatalouden tulolähde	46
3.1.4 Henkilökohtaisen toiminnan tulolähde	46
3.2 Konserniavustus	46
3.3 Vähennysoikeuden rajoituksia ja rajanvetoa	46
3.3.1 Edustusmeno ja markkinointimenot	47
3.3.2 Neuvottelumenot	48
3.3.3 Henkilökunnan lahjat, juhlat ja virkistystilaisuudet	49
3.3.4 Sakot ja rangaistusmaksut	49
3.3.5 Verojen viivästyseuraamukset	49
3.3.6 Vähennyskeltottomat menetykset	49
3.3.7 Käyttöomaisuusosakkeiden luovutustappiot	50
3.3.8 Muut vähennyskeltottomat erät	50

3.4	Verovapaat tulot	50
3.5	Verovuosi	51
3.6	Verolaskelma	52
4	Tuloslaskelma	53
4.1	Kululajikohtainen tuloslaskelma	53
4.2	Toimintokohtainen tuloslaskelma	54
4.3	Kiinteistön tuloslaskelma	55
4.4	Aatteellisen yhteisön ja säätiön tuloslaskelma	56
4.5	Pienyrittäjien lyhennetty tuloslaskelma	57
4.6	Mikroyrittäjien lyhennetty tuloslaskelma	58
4.7	Liikevaihto	58
4.7.1	Osatuloutus	59
4.8	Valmiiden ja keskeneräisten tuotteiden varastojen muutos	59
4.9	Valmistus omaan käyttöön	60
4.10	Liiketoiminnan muut tuotot	60
4.11	Materiaalit ja palvelut	60
4.11.1	Aineet, tarvikkeet ja tavarat	60
4.11.2	Ulkopuoliset palvelut	61
4.12	Henkilöstökulut	61
4.12.1	Palkat ja palkkiot	61
4.12.2	Henkilösivukulut	61
4.13	Poistot ja arvonalentumiset	62
4.14	Liiketoiminnan muut kulut	62
4.15	Liikevoitto (-tappio)	63
4.16	Rahoitustuotot ja -kulut	63
4.16.1	Rahoitustuottojen jaottelu	63
4.16.2	Rahoituskulujen sisältö	63
4.17	Voitto (tappio) ennen tilinpäätössiirtoja	64
4.18	Tilinpäätössiirrot	64
4.19	Tuloverot	64
4.20	Muut välittömät verot	64
4.21	Tilikauden voitto (tappio)	65
5	Tase	66
5.1	Tasekaava	66
5.1.1	Pienyrittäjien lyhennetty tase	68
5.1.2	Mikroyrittäjien lyhennetty tase	69
5.2	Vastaavaa	70
5.2.1	Pysyvät vastaavat	70
5.2.2	Vaihtuvat vastaavat	75
5.3	Vastattavaa	78
5.3.1	Oma pääoma	78

5.3.2	Tilinpäätössiirtojen kertymä	81
5.3.3	Pakolliset varaukset	82
5.3.4	Vieras pääoma	84
6	Kuukauden aikaisten tapahtumien kirjaus	87
6.1	Jaksotukset	89
6.1.1	Pysyvät vastaavat	89
6.1.2	Henkilöstökulut	92
6.1.3	Varaston arvo	97
6.1.4	Luottotappiot	99
6.1.5	Korkojaksotus	100
6.1.6	Kulut ja tuotot	100
6.1.7	Pakolliset varaukset	101
6.2	ALV-tilien siirrot maksettavan veron tilille	101
6.3	Täsmäytykset	101
6.3.1	OmaVero	103
6.4	Raportointi	103
7	Tilinpäätös	104
7.1	Tilinpäätöksen sisältö	105
7.2	Tilinpäätöksen laatimisperiaatteet	106
7.3	Arvostus- ja jaksotussäännökset	107
7.4	Tilinpäätösviennit	108
7.4.1	Poistot tilinpäätöksessä	110
7.4.2	Rahoitusvälineet ja sijoituskiinteistöt	111
7.4.3	Tulon kirjaaminen tuotoksi valmistusasteen perusteella	111
7.4.4	Rahoitusleasingsopimuksella hankitun omaisuuden merkitseminen	112
7.4.5	Verotusperusteinen varaus	112
7.5	Vastuu tilinpäätöksestä ja kirjanpidoista	113
7.6	Toimintakertomus	113
7.6.1	Lyhennetty tilinpäätös ja toimintakertomus	114
7.7	Rahoituslaskelma	114
7.7.1	Suora rahoituslaskelma	115
7.7.2	Epäsuora rahoituslaskelma	116
7.8	Konsernitilinpäätöksen laatimisvelvollisuus	117
7.9	Liitetiedot	117
7.9.1	Liitetietotosite	118
7.9.2	Pien- ja mikroyrityksiltä vaadittavat liitetiedot, PMA	118
7.9.3	Kirjanpitoasetuksen mukaiset liitetiedot	118
7.9.4	KILAn yleisohjeita ja lausuntoja hyvän kirjanpitoavan mukaisista liitetiedoista	124

7.10 Allekirjoitukset	124
7.11 Tase-erittelyt	125
7.12 Kirjanpitoaineisto	125
7.13 Säilyttäminen	125
7.14 Ilmoitus osakeyhtiön oman pääoman menettämisestä	126
7.15 Yhtiökokous	126
7.16 Tilintarkastusvelvollisuus	126
7.17 Tilinpäätöksen rekisteröinti	127
 Liitteet	 129
Veroilmoitus oma-aloitteisesta verosta	130
Arvonlisäveron yhteenvetoilmoitus	131
Liikekirjuriin perustuva tilikartta	132
 Kirjanpitoharjoituksia	 153
 Asiahakemisto	 170

ALKUSANAT

Juoksevasta kirjanpidosta tilinpäätökseen käytännönläheisesti -teos pohjautuu niihin kirjanpitolain muutoksiin, joita on sovellettava 2016 alkavilta tilikausilta. Lain uudistus pohjautui EU-tilinpäätösdirektiiviin 2013/34, jonka myötä entinen tilinpäätösdirektiivi (vuodelta 1973) ja konsernitilinpäätösdirektiivi (vuodelta 1983) kumottiin. Suurimmat muutokset koskivat tilinpäätöstä, mutta myös juoksevaan kirjanpitoon tuli joitakin muutoksia. Kirjassa kuvataan käytännönläheisesti esimerkkien avulla, miten päivittäisistä kirjanpitotapahtumista johdetaan tilinpäätös.

Tämä kirjanpitäjän työn tueksi tarkoitettu teos toimii apuna ja muistilistana asioista, joita tulee noudattaa ja jotka tulee ottaa huomioon kirjanpitoa tehtäessä. Kirjanpitäjän työ on monipuolista ja mielenkiintoista, mutta ajoittain jokaiselle tulee varmasti eteen asioita, joista ei ole kokemusta entuudestaan. Kirjan rakenne on tehty mahdollisimman yksinkertaiseksi, jotta siitä löytyisivät helposti vastaukset yleisimmin askarruttaviin kysymyksiin, jotka liittyvät kirjanpitoon ja tilinpäätökseen.

Helsingin seudun kauppakamarin kirjanpidon asiantuntijana olen kaikkien Helsingin seudun kauppakamarin jäsenyritysten apuna kirjanpidon kysymyksissä. Otan myös mielelläni vastaan palautetta kirjan sisällöstä.

Teija Kerbs